

Tegenbegroting 2017

A person in a dark suit is holding a large, light-colored sign. The sign features a coat of arms at the top and the text "DERDE DINSDAG IN SEPTEMBER" in a serif font below it. The background is a blurred image of people in a public setting, overlaid with a green tint.

DERDE DINSDAG
IN SEPTEMBER

Niet bezuinigen op scholen

Lagere belasting op arbeid

Een groener belastingstelsel

D66

Op Prinsjesdag presenteerde dit kabinet zijn laatste Miljoenennota. Na alle uitgelekte maatregelen zaten er weinig verrassingen meer in. Zo maakt het kabinet eindelijk geld vrij om de tekorten bij politie en justitie te dempen en wordt er geïnvesteerd in Defensie. Ook gaat de geplande bezuiniging op de langdurige zorg van tafel en wordt de koopkracht van mensen met een laag inkomen en ouderen ondersteund. Verstandige maatregelen, die mogelijk zijn omdat na alle moeilijke ingrepen van de laatste jaren, de overheidsfinanciën weer op orde zijn.

Het kabinet heeft niet alle maatregelen laten uitlekken. Zo kon RTL Nieuws op 8 september wel melden dat er 200 miljoen euro werd uitgetrokken voor onderwijs, maar niet dat het kabinet tegelijkertijd 400 miljoen euro bezuinigt op het budget van scholen. Deze verbazingwekkende bezuiniging is voor D66 onacceptabel. Wij draaien deze terug. Daar bovenop wil D66 juist meer geld vrijmaken voor onderwijs, bijvoorbeeld om vluchtelingen snel taalonderwijs te geven. Daarmee vergroten we de kans op werk voor deze mensen. Ook willen wij meer investeren in cultuur en de bezuiniging op de monumentenregeling ongedaan maken.

Wat ook nog niet bekend was vóór Prinsjesdag, is dat het kabinet de belasting op arbeid met 500 miljoen verhoogt, om het koopkrachtpakket van 1,1 miljard euro te kunnen betalen. Het koopkrachtpakket krijgt onze steun, maar deze belastingverhoging draaien wij terug. D66 wil juist dat de belasting op arbeid wordt verlaagd. Daarom zetten wij in op een forse vergroening van het belastingstelsel. Vervuiling en verspilling wordt belast, zodat we werken meer kunnen laten lonen.

Niet bezuinigen op scholen

D66 wil de komende jaren fors investeren in onderwijs. Het leek erop, dat het kabinet dat ook wilde. De begroting van onderwijs zou er 200 miljoen euro bij zou krijgen. Goed nieuws, zo leek het. Echter, niets is minder waar. Per saldo gaat er 200 miljoen euro van het budget van scholen af. Dat is voor D66 onacceptabel.

Hoe zit dit nu?

Er vloeit inderdaad extra geld naar de onderwijsbegroting. Deze intensivering van 200 miljoen wordt voor 67 miljoen euro gebruikt voor 'politieke prioriteiten', zoals gelijke kansen, achterstanden en schoolkosten in het MBO. De resterende 133 miljoen wordt gebruikt voor het 'verzachten van de lumpsum- en subsidietaakstelling'

Tegenover de extra 200 miljoen, staan twee bezuinigingen. De eerste is die 'lumpsum- en subsidietaakstelling': een bezuiniging van 254,9 miljoen euro. Dit is een gevolg van de 'ruilvoetproblematiek': de lonen stijgen harder dan het budget dat ministeries hiervoor krijgen. Om toch de hogere lonen te kunnen betalen, moeten de ministeries bezuinigen. Een departement als Defensie hoeft niet te bezuinigen, dat wordt volledig gecompenseerd voor dit probleem. Bij Onderwijs is dat niet het geval, daar wordt maar gedeeltelijk gecompenseerd. Er resteert dus een bezuiniging. Voor het grootste deel is deze bezuiniging een rechtstreekse verlaging van de budgetten van scholen. Dat betekent dat door het kabinet de klassen groter worden, er minder leraren en conciërges komen en gekort moet worden op schoolvoorzieningen.

De tweede bezuiniging is een 'ramingsbijstelling', waardoor er 150 miljoen euro van de onderwijsbegroting af gaat. Een ramingsbijstelling is op zich niet vreemd: als er minder leerlingen en studenten komen, gaat de raming omlaag en kunnen scholen met een lager budget toe. Alleen: daarvan is nu geen sprake. Die raming is er namelijk niet. De argumentatie voor deze ramingsbijstelling is volgens de Miljoenennota (p. 95): 'om de begroting sluitend te maken is (...) een ramingsbijstelling doorgevoerd.' Saillant detail: deze bezuiniging is wel al besloten, maar nog niet ingevuld. Dat gaat het kabinet in het voorjaar doen. Na de verkiezingen.

Gevolgen besluitvorming 2016

Investering politieke prioriteiten	200 mln.
Lumpsum- en subsidietaakstelling	-254,9 mln.
Ramingsbijstelling	-150 mln.
Totaal	-204,9 mln.

Bezuiniging terugdraaien

Het kabinet maakt 200 miljoen vrij voor onderwijs, maar uit de begroting blijkt dat er tegelijk 400 miljoen wordt bezuinigd. Daarmee is er per saldo een daling van 200 miljoen euro van het budget voor scholen. Een bizarre bezuiniging, die de belofte van de PvdA om 10 miljard te investeren in het onderwijs bij voorbaat ongeloofwaardig maakt. Deze bezuiniging moet van tafel. Daarom trekt D66 200 miljoen euro uit om deze bezuiniging ongedaan te maken.

Lagere belasting op arbeid

De belasting op arbeid is in Nederland hoog. Als aandeel van de totale belastingopbrengsten is de belasting op arbeid in Nederland gestegen van 48,3% in 2001 tot een kleine 60% in 2014. Nergens steeg dit aandeel zo snel als in Nederland en ook in vergelijking met andere Europese landen is dit een hoog percentage. Door de stijgende lasten op arbeid, is het verschil tussen wat de werkgever betaalt voor een werknemer en wat die werknemer zelf ontvangt als netto inkomen, gegroeid. Zo ziet een schilder, die zijn werkgever €20 per uur kost, daar zelf maar €11 van terug.

Uit de Miljoenennota blijkt, dat het kabinet de belasting op arbeid juist verhoogt met 462 miljoen euro. Dit wordt ingezet om een deel van een belastingverlaging voor iedereen te betalen. Die lastenverlaging is verstandig, de lastenverhoging niet. Wij vinden dat werken juist meer moet lonen. Daarom draaien wij deze belastingverhoging volledig terug. Daar bovenop versterken we de koopkracht van middeninkomens, door de tarieven in de inkomstenbelasting voor deze groepen te verlagen.

Ook maken we het voor werkende ouders gemakkelijker maken om te werken. Dat doen we door de kinderopvangtoeslag en de combinatiekorting met in totaal 200 miljoen euro te verhogen. Voor een gezin met een inkomen van 1,5 modaal en twee kinderen die drie dagen per week naar de kinderopvang gaan, levert dit een voordeel op van zo'n 80 euro per maand.

Verder maken we het voor bedrijven aantrekkelijker om mensen in dienst te nemen, door de premies die een werkgever betaalt voor werknemers te verlagen. Zo worden, zonder dat de werknemer er iets van merkt, de loonkosten voor een werkgever lager.

Investeren

D66 wil in 2017 ook extra investeren in onderwijs, vooral in taallessen aan vluchtelingen. In de huidige situatie mogen vluchtelingen pas met taalonderwijs starten als ze een asielstatus hebben. Door de opgelopen wachttijden zitten mensen nu maanden op hun handen voor ze kunnen beginnen met het leren van de taal. Uit onderzoek van het SCP (2011) blijkt dat vluchtelingen met een goede taalbeheersing 2 tot 3 keer zoveel kans hebben op een baan. Door nu 75 miljoen euro te investeren in taal kan een toekomstige hoge instroom in de bijstand voorkomen.

De lange wachttijden gelden niet alleen voor taallessen. We willen ook dat gevluchte kinderen sneller onderwijs krijgen. Nu gaan er weken tot maanden overheen voordat er onderwijs wordt geboden aan deze kinderen. Waar nu het streven is om onderwijs binnen drie maanden aan te bieden, willen wij dat er 16 miljoen euro wordt vrijgemaakt, om dit te verkorten naar één week.

D66 wil een ruimer budget voor cultuur. De kaalslag die onder het kabinet Rutte-I heeft plaatsgevonden werkt nog steeds door. Daarom heeft D66 er op aangedrongen dat de €10 miljoen die in 2016 door de Kamer voor cultuur is vrijgemaakt, een structureel karakter krijgt. Maar daarmee zijn nog niet alle knelpunten opgelost. Zo zijn er diverse instellingen op het gebied van dans, theater en muziek, die door het Fonds Podiumkunsten weliswaar positief zijn beoordeeld, maar waarvan de aanvraag vanwege een te krap budget desondanks niet kon worden gehonoreerd. D66 wil dat kwaliteit beloond wordt en dat deze instellingen blijven bestaan. Ook moet worden rechtgezet dat bijvoorbeeld het Letterkundig Museum in een vorige periode onevenredig veel is gekort. Daarnaast D66 wil dat het aankoopfonds van het Mondriaan Fonds wordt aangevuld, zodat belangrijke werken aan de Collectie Nederland kunnen worden toegevoegd. Voor deze extra investeringen willen wij, bovenop de 10 miljoen euro uit de begroting, nog eens 14 miljoen uittrekken.

D66 wil ook dat de bezuiniging op de monumentenaftrek van tafel gaat. Het kabinet stelt voor om de monumentenaftrek te vervangen door een subsidieregeling. Ondertussen wordt ook bijna de helft van het budget voor deze regeling afgeroomd. Met 25 miljoen euro maken wij deze bezuiniging ongedaan.

Vergroening

De afgelopen jaren heeft D66 voor elkaar gekregen dat de begroting flink groener is geworden. In het Herfstakkoord zijn de belastingen op vervuiling en verspilling met ruim een half miljard euro verhoogd. Er is extra geld gekomen voor het energiezuinig maken van huizen. Het verbruik van gas is minder aantrekkelijk gemaakt. En bij de behandeling van het Belastingplan is vorig jaar een motie van D66 aangenomen om alle kolencentrales definitief te sluiten.

D66 wil in 2017 verder vergroenen, om zo de lasten op arbeid te verlagen. Nog steeds wordt fossiel gas relatief laag belast ten opzichte van elektriciteit die steeds vaker groen is. Voor huishoudens is het verschil wel een factor vier en voor bedrijven (gemiddeld) nog steeds een factor twee. Door de tarieven voor gas te verhogen wordt dit verschil verkleind. Dit levert 175 miljoen euro op en gaat energieverspilling tegen. Zo wordt het bijvoorbeeld aantrekkelijker om huizen te isoleren.

Daarnaast wil D66 de tarieven in de Energiebelasting voor grootverbruikers verhogen. Een bedrijf dat veel energie gebruikt, betaalt relatief veel minder belasting dan huishoudens. Zo is de belasting op elektriciteit per kilowattuur voor een huishouden tot wel 190 keer hoger dan voor een bedrijf. Op gas loopt het verschil per m³ op tot een factor 20. De schade voor het milieu van elektriciteit of gas is even groot, of het nu door een bedrijf of door een huishouden wordt gebruikt. Het verschil in belasting is nu te groot. D66 wil met de industrie werken aan een vermindering van het energieverbruik. Een verhoging van de tarieven voor grootverbruikers geeft hen ook een sterkere prikkel om minder gas en elektriciteit te verbruiken.

D66 wil ook de vrijstelling van de kolenbelasting voor kolencentrales afschaffen. De vervuilende kolencentrales gaan definitief sluiten. In de tijd die zij nog open zijn, ziet D66 geen reden voor het bieden van een belastingvoordeel voor het gebruiken van kolen. Wij zetten dit liever in voor het verlagen van de belasting op arbeid met 200 miljoen euro.

Om de verlaging van de belasting op arbeid verder te financieren, beperken we de 30%-regeling. Met deze regeling kunnen buitenlandse experts die in Nederland komen werken, een onbelaste vergoeding krijgen van 30 procent van hun brutoloon. Dit is bedoeld ter compensatie van extra kosten die zij maken. D66 vindt het belangrijk dat Nederland aantrekkelijk is voor buitenlandse experts, maar deze regeling hoeft geen onbeperkt belastingvoordeel voor grootverdieners te zijn. Daarom willen wij deze begrenzen op de Balkenendenorm van 178.000 euro.

D66 wil ook de kansspelbelasting en de accijnzen op tabak verhogen. Met een verhoging van de accijnzen op tabak snijdt het mes aan twee kanten. Niet alleen worden de lasten op arbeid verlaagd, ook levert het gezondheidswinst op, omdat roken wordt ontmoedigd.

Tot slot

Deze tegenbegroting geldt nadrukkelijk alleen voor 2017. Veel voorstellen in ons concept-verkiezingsprogramma, zoals het verlengen van het vaderschapsverlof, zijn niet opgenomen in deze tegenbegroting, omdat deze niet al in 2017 uitvoerbaar zijn. In de tegenbegroting presenteren wij alleen maatregelen die haalbaar en uitvoerbaar zijn in het komende jaar. Bij de behandeling van het Belastingplan en de diverse begrotingen zullen wij voorstellen doen om deze maatregelen te realiseren.

Bijlage: tabel met maatregelen

	Bedrag (* 1 mld.)
Lastenverlichting	
Terugdraaien verlagen arbeidskorting	-0,5
Verhoging inkomensafhankelijke combinatiekorting	-0,1
Verlaging schijftarieven box 1 (middeninkomens)	-0,3
Verlaging Aof-premies (werkgeverslasten)	-0,2
Lastenverhoging	
Verhogen hoogste schijven energiebelasting	0,3
Verhogen tarieven aardgas in energiebelasting	0,2
Intrekken vrijstelling kolenbelasting voor kolencentrales	0,2
Verhogen tabaksaccijns	0,1
Verhogen kansspelbelasting	0,1
Beperken 30%-regeling tot Balkenendenorm	0,2
Intensiveringen	
Terugdraaien bezuiniging scholen (lumpsum- en subsidietaakstelling, ramingsbijstelling)	0,2
Onderwijs vluchtelingen(kinderen)	0,1
Kinderopvangtoeslag	0,1
Cultuur en monumenten	0,0 (39 mln.)
Doorwerking gemeente- en provinciefonds	0,1
Ombuigingen	
Inzet asielreserve	0,1